

## NEFND UM EFTIRLIT MEÐ LÖGREGLU

Borgartún 29, 105 Reykjavík  
Sími: 545 8800. Bréfasími: 545 8051  
Netfang: [nel@nel.is](mailto:nel@nel.is)  
Tilv.: 23120007

### Ákvörðun nr. 50/2024

Þann 4. september 2024 kom nefnd um eftirlit með lögreglu saman til fundar og tók eftirfarandi ákvörðun nr. 50/2024.

### Málsatvik

Nefnd um eftirlit með lögreglu barst erindi frá [REDACTED], þann 18. desember 2023. Í erindinu eru gerðar athugasemdir við framkomu og starfsaðferðir starfsmanna embættis Lögreglustjórans á höfuðborgarsvæðinu aðfaranótt 13. ágúst 2023 þegar afskipti voru höfð af kvartanda. Fram kemur að kvartandi hafi verið við vinnu þegar hann varð vitni að líkamsárás. Í kjölfarið gerði hann lögreglu viðvart. Eftir að lögreglan mætti á svæðið hélt kvartandi áfram að vinna. Lögreglan hafi síðar komið á vinnustað kvartanda og beðið hann um nafn og kennitölu. Kvartandi hafi neitað þar sem hann taldi sig eiga rétt á nafnleynd við vinnslu málsins. Í kjölfarið hafi kvartandi verið handtekinn, settur í lögreglubifreið og keyrður að lögreglustöð. Þar hafi yfirmaður komið út og rætt við hann. Eftir að hafa setið í bifreiðinni í 10 mínútur gaf hann að lokum upp nafn og kennitölu eftir að hafa fengið lögreglunúmer þeirra lögreglumanna sem voru viðstaddir.

Nefndin óskaði eftir upplýsingum frá Lögreglustjóranum á höfuðborgarsvæðinu með bréfi dags. 16. janúar 2024.

### Forsendur nefndarinnar

#### 1.

Nefnd um eftirlit með lögreglu starfar á grundvelli VII. kafla lögreglulaga nr. 90/1996, sbr. breytingar á þeim með lögum nr. 62/2016. Helstu verkefni nefndarinnar, sbr. 1. mgr. 35. gr. a í nefndum lögum, eru að taka við kærum á hendur starfsmanni lögreglu fyrir ætlað refsivert brot við framkvæmd starfa hans annars vegar og taka við kvörtunum vegna starfsaðferða lögreglu eða framkomu starfsmanns lögreglu sem fer með lögregluvald hins vegar. Undir hið síðarnefnda falla kvartanir vegna háttsemi eða starfsaðferða sem ekki verða taldar refsiverðar en gætu meðal annars leitt til þess að lögreglumaður yrði áminntur í starfi eða æskilegar breytingar gerðar á starfsháttum og verklagi. Nefndin skal, sbr. 2. mgr. 35. gr. a, greina hvað felst í erindum sem henni berast og koma þeim til meðferðar hjá viðkomandi embætti.

Með vísan til framangreinds fellur það almennt ekki undir valdsvið nefndar um eftirlit með lögreglu að endurskoða eða fjalla um almennt mat lögreglu á beitingu úrræða á grundvelli lögreglulaga eða almennt um framkvæmd rannsóknar sakamála, beitingu rannsóknarúrræða eða um ákvarðanir handhafa ákærvalds um það hvort rétt sé að gefa út ákæru í máli. Hlutverk nefndarinnar er hins vegar að taka afstöðu til þess hvort um sé að ræða

ámælisverðar starfsaðferðir eða framkomu lögreglumanna við framkvæmd slíkra verkefna. Í því felst nánar tiltekið (og til dæmis) að taka afstöðu til þess hvort kvartað sé yfir því að háttsemi þeirra starfsmanna lögreglu sem að máli komu hafi ekki verið í samræmi við eðlilega starfshætti eða lög eða hvort starfsaðferðir hafi að öðru leyti farið út fyrir það sem eðlilegt var í því tilviki.

### 2.

Lögreglustjórinn á höfuðborgarsvæðinu svaraði beiðni nefndarinnar með bréfi dags. 2. febrúar 2024. Meðfylgjandi voru skýrslur vegna málsins.

Eftirfarandi kemur fram í svari embættisins:

„Samkvæmt 15. gr. lögreglulaga nr. 90/1996 er lögreglu heimilt að krefjast þess að maður segi til nafns síns, kennitölu og heimilisfangs og sýni skilríki því til sönnunar. Þar sem [REDACTED] var vitni í líkamsárásarmáli var nauðsynlegt fyrir lögreglu að fá upplýsingar um hver hann væri. Það var því nauðsynlegt að hann gæfi nánari upplýsingar. Þar sem að hann neitaði því var hann handtekinn en neiti aðili að segja til nafns og deili á sér að öðru leyti er rétt af lögreglu að handtaka mann samanber a lið, 3. mgr. 90. gr. laga um meðferð sakamála nr. 88/2008.“

### 3.

Undir valdsvið nefndarinnar fellur hvernig tilteknir þættir lögreglustarfsins eru framkvæmdir eða ef lögregla lætur hjá líða að sinna lögmætu hlutverki sínu, sbr. 2. mgr. 1. gr. laga nr. 90/1996, þ.e. að gæta almannaöryggis og halda uppi lögum og reglu, að leitast við að tryggja réttaröryggi borgaranna og stemma stigu við afbrotum og koma í veg fyrir athafnir sem raska öryggi borgaranna og ríkisins, vinna að uppljóstrun brota, stöðva ólögmæta háttsemi og fylgja málum eftir í samræmi við það sem mælt er fyrir um í lögum um meðferð sakamála.

### 4.

Nefnd um eftirlit með lögreglu ber að greina hvort erindi sem henni berast vegna háttsemi lögreglu feli í sér kvörtun yfir starfsháttum eða kæru vegna ætlaðrar refsiverðrar háttsemi starfsmanna lögreglunnar. Af erindi [REDACTED] er ljóst að um er að ræða kvörtun sem lýtur að framkomu og starfsaðferðum starfsmanna embættis Lögreglustjórans á höfuðborgarsvæðinu.

Nefnd um eftirlit með lögreglu fór yfir erindið og þau gögn sem henni bárust frá Lögreglustjóranum á höfuðborgarsvæðinu. Nefndin telur verulega aðfinnsluvert að hvorki séu til staðar upptökur úr búkmyndavélum né upptökur úr lögreglubífreiðinni þar sem verið er að flytja frelsisviptan einstakling. Mat nefndarinnar er að ávallt skuli vera kveikt á búkmyndavélum og myndavélum í lögreglubífreid þegar lögreglan er í samskiptum við

## NEFND UM EFTIRLIT MEÐ LÖGREGLU

borgarann, sér í lagi þegar lögregla ákveður að handtaka borgarann svo fremi sem það fari ekki gegn verklagsreglum lögreglu.

Nefndin bendir hins vegar á að borgurum er skylt að gefa lögreglu upp nafn, kennitölu og heimilisfang, auk þess að sýna lögleg skilríki sé eftir því leitað. Þá hvílir hlýðniskylda á borgurum í garð lögreglu. Með hliðsjón af því hvernig málsatvikum var lýst í kvörtuninni og þeim gögnum sem nefndin hefur undir höndum, verður ekki séð að uppi séu vísbendingar um mögulega refsiverða eða ámælisverða háttsemi starfsmanna lögreglu vegna þeirra afskipta sem höfð hafa verið af kvartanda, sbr. 2. mgr. 35. gr. a. laga nr. 90/1996. Nefndin telur því ekki tilefni til að aðhafast frekar vegna erindisins.

### Niðurstaða

Ekki er tilefni til að aðhafast frekar vegna erindisins.

Reykjavík, 4. september 2024

Skúli Þór Gunnsteinsson  
formaður

Kristín Edwald

Þorbjörg I. Jónsdóttir